

Nemateriālais kultūras mantojums

Publicēts: 10.03.2021.

Nemateriāla kultūras mantojuma saglabāšana pēdējās desmitgadēs ir kļuvusi par vienu no nozīmīgākajām kultūrpolitikas prioritātēm pasaulē. Nemateriālais kultūras mantojums līdzās materiālajam kultūras mantojumam ir kultūras piederības, identitātes un pašapziņas avots. Tas ir viens no galvenajiem avotiem cilvēces radošumam un kultūras izpausmju daudzveidībai. Nemateriāla kultūras mantojuma pastāvēšana ir balstīta uz tā pastāvīgu praktizēšanu un tālāknošanu no paaudzes paaudzē noteiktas kopienas ietvaros.

2003. gadā tika pieņemta UNESCO Konvencija par nemateriāla kultūras mantojuma saglabāšanu, uzsverot, ka ikviena tās dalībvalsts ir atbildīga par nemateriāla kultūras mantojuma pārmantošanu un kultūras savdabības saglabāšanu kā pretstatu kultūras standartizācijai. UNESCO par nemateriālo kultūras mantojumu atzīst paražas, spēles un mutvārdu izpausmes formas, zināšanas un prasmes, kā arī ar tām saistītus instrumentus, priekšmetus, artefaktus un kultūrtelpas, ko kopienas, grupas un dažos gadījumos arī indivīdi atzīst par sava kultūras mantojuma daļu.

Latvija aktīvi piedalījās Konvencijas izstrādāšanas procesā, kā arī bija astotā valsts pasaulē, kas pievienojās konvencijai (2005. gada 14. janvārī). Par Konvencijas īstenošanu Latvijā atbild Latvijas Republikas Kultūras ministrija un tās pakļautībā esošais Latvijas Nacionālais kultūras centrs. Konvencija tiecas vienot valsts institūciju, nevalstisko organizāciju un kopienu sadarbību tradīciju sekmīgai saglabāšanai.

Lai stiprinātu Konvencijas principu ieviešanu nacionālā līmenī, 2016. gada 29. septembrī tika pieņemts Nemateriāla kultūras mantojuma likums. 2017. gadā tika izveidots un katru gadu atjaunots Nacionālais nemateriāla kultūras mantojuma saraksts, kas ietver dažādas tautu tradīciju izpausmes, nodrošinot tām lielāku redzamību sabiedrībā. Vairāk par sarakstu:

<https://nematerialakultura.lv/>.

UNESCO veidotajos starptautiskajos nemateriāla kultūras mantojuma sarakstos iekļautas arī Latvijas vērtības - Dziesmu un deju svētku tradīcija un simbolisms Latvijā, Lietuvā un Igaunijā ir iekļauts Cilvēces nemateriāla kultūras mantojuma reprezentatīvajā sarakstā, savukārt Suitu kultūrtelpa iekļauta Nemateriāla kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā.

 [UNESCO Konvencijas par nemateriāla kultūras mantojuma saglabāšanu īstenošanas norādījumu 2016. gada redakcija](#)

Dziesmu un deju svētki ir Baltijas valstu raksturīgākā un vienojošākā kultūras tradīcija. Svētki balstās a capella dziedāšanas tradīcijās, ar laiku attīstoties par multidisciplināru pasākumu, kas aptver dažādus mākslas žanrus un izpausmes veidus. Šī tradīcija Eiropā saglabājusies un attīstījusies vienīgi Baltijas valstīs, ar laiku kļūstot par nozīmīgu nacionālās identitātes simbolu. Tā ir viena no galvenajām Baltijas valstu kultūras mantojuma un kultūras izpausmes formām un nozīmīgākais Latvijas kultūras identitātes apliecinājums 21. gadsimtā.

2003. gada 7. novembrī Dziesmu un deju svētku tradīcija un simbolisms Igaunijā, Latvijā un Lietuvā tika atzīta par Cilvēces mutvārdu un nemateriālā kultūras mantojuma meistardarbu. Šajā sarakstā apkopotas nemateriālā kultūras mantojuma izpausmes, kas demonstrē pasaules kultūras mantojuma dažādību. Dziesmu un deju svētki ir regulārs un ciklisks process, kura kulminācija ir Vispārējie dziesmu un deju svētki reizi 5 gados speciālās šim nolūkam izveidotās vietās. Tradīcijas pamatā ir masveidīga amatieru kustība, kuru vada profesionāli diriģenti, kā arī tā apvieno dažādus mākslas žanrus. Dziesmu un deju svētkiem ir liela loma sabiedrības apvienošanā un nacionālās identitātes stiprināšanā.

2008. gadā Baltijas dziesmu un deju svētku tradīcija tika iekļauta [UNESCO Reprezentatīvajā cilvēces nemateriālā kultūras mantojuma sarakstā](#). Tajā apkopotas tās nemateriālā kultūras mantojuma izpausmes, kas demonstrē pasaules kultūras mantojuma dažādību un nozīmību.

[Dziesmu un deju svētku pieteikums](#)

Suiti ir neliela katoļu kopiena Iuterticīgajā Kurzemē. Suitu kultūrtelpa aizņem 400 km² lielu teritoriju Kurzemes ZR daļā, ko veido Alsungas pagasts (Kuldīgas novads), Jūrkalnes pagasts (Ventpils novads) un Gudenieku pagasts (Kuldīgas novads). Šajā teritorijā, pateicoties katoļu baznīcas spēcīgai ietekmei un latviešu, lībiešu, poļu un vācu kultūru mijiedarbībai, izveidojusies un saglabājusies neparasta kultūrvide un identitāte.

2009. gadā suitu kultūrtelpa tika iekļauta [UNESCO Nemateriālā kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā](#). Tajā tiek iekļauti nemateriālā mantojuma elementi, kam pēc attiecīgās dalībvalsts, starptautiskās sabiedrības un UNESCO ieskatiem un kritērijiem ir nepieciešama tūlītēja rīcība to saglabāšanai un pārmantošanai nākamajām paaudzēm. Iekļaušana šajā sarakstā ir ar mērķi veicināt nemateriālā kultūras mantojuma vērtību saglabāšanu un sistēmas sakārtošanu un tādējādi nodrošina atbalstu saglabāšanas pasākumiem gan caur nacionālā atbalsta veicināšanu, gan starptautiskas sadarbības un konsultāciju ceļā.

[Suitu kultūrtelpas pieteikums](#)